

Archeologienota
Vooronderzoek zonder ingreep in de bodem
Brugge – Pathoekeweg

Programma van Maatregelen

Ons kenmerk :	ORTEC2300920
Auteurs :	Liesbet Van den Bruel Alexander Doucet Ward Decramer
Datum verslag :	15 september 2023
Projectcode Onroerend Erfgoed :	2023F192
Wettelijk depot :	D/2023/15.001/77

Coverfoto: het terrein gesitueerd op de Ferrariskaart (ca. 1777; bron: AGIV)

Auteurs & autorisatie:

Liesbet Van den Bruel (OE/ERK/Archeoloog/2015/00025)

Alexander Doucet (OE/ERK/Archeoloog/2020/00003)

Ward Decramer (OE/ERK/Archeoloog/2019/00023)

Terra Engineering & Consultancy nv (OE/ERK/Archeoloog/2020/00014)

Copyright reserved. No part of this publication may be reproduced in any form, by print, photoprint, microfilm or any other means without the permission from the publisher.

Wettelijk depot: D/2023/15.001/77

INHOUDSTAFEL

Deel 2: Programma van maatregelen.....	4
1 Beschrijvend gedeelte	4
1.1 Administratieve gegevens	4
2 Gemotiveerd advies.....	6
3 Programma van maatregelen	9
Ondertekening.....	10

Deel 2: Programma van maatregelen

1 Beschrijvend gedeelte

1.1 Administratieve gegevens

Projectcode Onroerend Erfgoed	2023F192 (bureauonderzoek)
Erkend archeoloog	Terra Engineering & Consultancy nv (OE/ERK/Archeoloog/2020/00014) Ward Decramer (OE/ERK/Archeoloog/2019/00023) Alexander Doucet (OE/ERK/Archeoloog/2020/00003)
Locatie	Provincie: West-Vlaanderen Gemeente: Brugge Adres: Pathoekeweg (Fig. 2.1)
Kadastrale gegevens	Brugge, afdeling 7, sectie I, perceel 459E9
Bounding Box	Punt 1: X = 69232, y = 214616 Punt 2: X = 69508, y = 214897
Oppervlakte projectgebied (buiten een archeologische zone)	29 454 m ²
Oppervlakte bodemingreep	29 454 m ²
Einddatum bureauonderzoek	15 september 2023
Relevante termen¹	West-Vlaanderen; Polders; Zandstreek; klei; Middeleeuwen; Nieuwe Tijd; Middellandpolders; kreekruiggronden; uitgebrikte gronden.
Bebouwde zones	Het projectgebied is grotendeels bebouwd en verhard. Het gaat om verschillende, aaneengekoppelde bedrijfsgebouwen. Over kelders is geen informatie aanwezig.

¹ <https://thesaurus.onroenderfgoed.be>

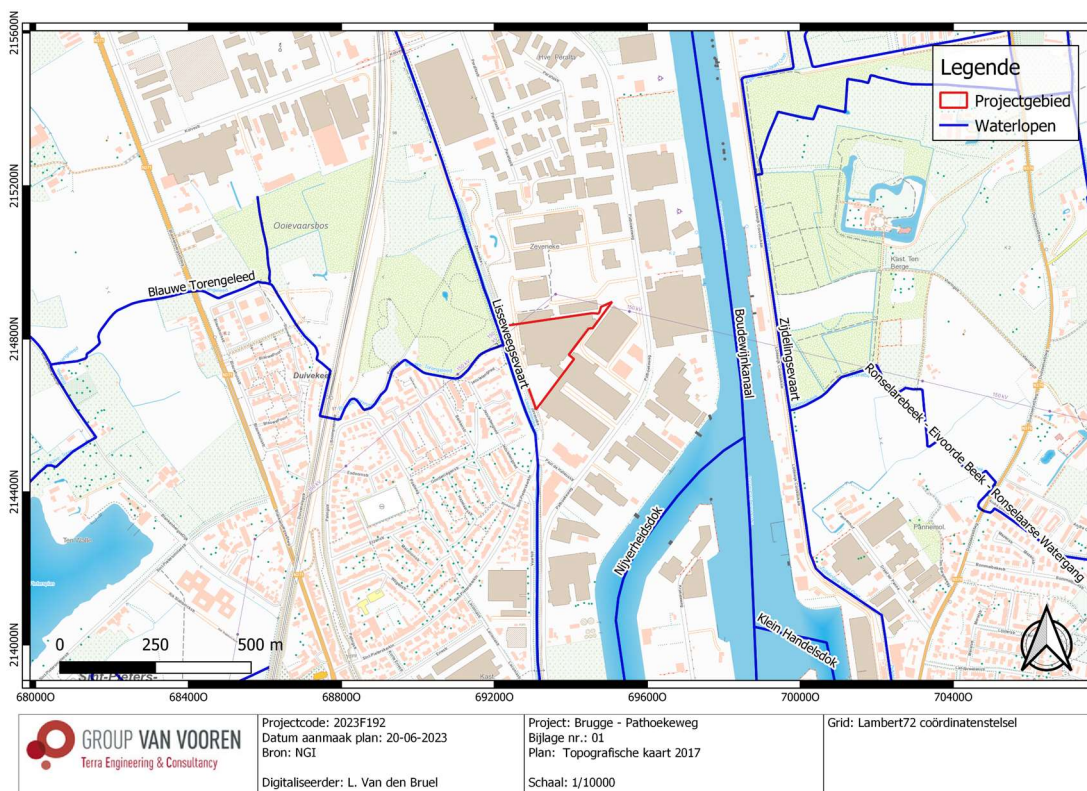

Fig. 2.1: Topografische kaart (2017) met situering van het projectgebied (© NGI).

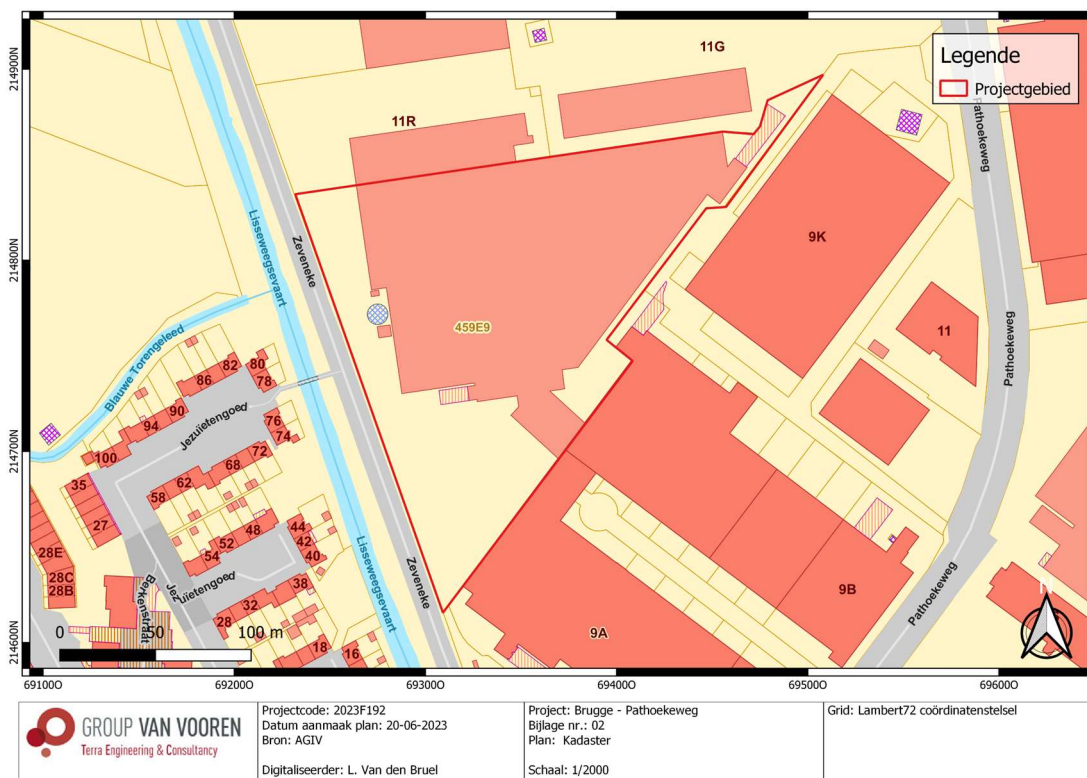

Fig. 2.3: Meest recente luchtfoto (2022) met situering van het projectgebied (© AGIV).

2 Gemotiveerd advies

Het project beoogt de realisatie van 51 bedrijfsunits die uit één bouwlaag zullen bestaan. Deze units zullen niet voorzien worden van een kelder. Er wordt gekozen voor het concept van maximaal behoud/renovatie van de bestaande gebouwen en gedeeltelijke nieuwbouw. Het is de bedoeling om de bestaande betonverhardingen, gesitueerd binnen de gebouwen, maximaal te behouden, waarbij het vloerpas van de nieuwbouw ca. 35 cm verhoogd wordt, teneinde te kunnen aansluiten op de recent gerealiseerde bedrijfsunits aan de noordzijde op het aanpalend terrein. Rondom de bedrijfsunits zal nieuwe infrastructuur aangelegd worden bestaande uit o.a. verhardingen, parkeerplaatsen en fietsstalplaatsen. Verder worden ook groenstroken voorzien met de nodige bomen.

Het projectgebied bevindt zich in de archeoregio van de Polders, op de overgang van de polders naar de Zandstreek. Het terrein ligt ten noorden van de historische stadskern van Brugge. Het projectgebied omvat een bedrijventerrein dat gelegen is tussen de Pathoekeweg en de straat Zeveneke. Een 250-tal meters naar het oosten ligt het Boudewijnkanaal. De westzijde van het terrein grenst tevens aan de Lisseweegse Vaart.

De stadskern van Brugge heeft zich ontwikkeld op een hoger (ca. 5 à 9 m TAW) en droger gelegen locatie in de omgeving. De aardkundige gegevens tonen aan dat ten noorden van de historische kern eerder nattere en lager gelegen gronden (tot ca. 2 à 4,5 m TAW) te situeren zijn. Hoewel het projectgebied zich in principe in deze lagere zone bevindt, ligt het toch op een veel hogere locatie in het landschap. Aan weerszijden van het Boudewijnkanaal zijn namelijk stroken met opgehoogde gronden aanwezig, afkomstig van het uitgraven van het kanaal. Ter hoogte van het projectgebied heeft deze ophoging een

dikte van minstens 2 m . Het terrein zelf bevindt zich op een hoogte van ca. 5,5 à 7 m TAW. Binnen de contouren van het projectgebied zijn relatief weinig hoogteverschillen op te merken.

Paleolandschappelijk is het terrein op een gunstige locatie gesitueerd voor het aantreffen van archeologische vindplaatsen uit de Steentijd, maar deze verwachting wordt als zeer laag ingeschat omwille van de ophoging van het terrein en andere bodemverstoringen van menselijke aard.

Het terrein omvat vier bodemtypen. In het noordoosten komen overdekte kreekruggronden met storende laag op geringe diepte voor (Middellandpolders) (m.Dk6-bodemserie). Er bevindt zich klei op meer dan 40 cm diepte rustend op Duinkerken II-klei die op minder dan 100 cm overgaat tot lichter materiaal. Temidden van deze overdekte kreekruggronden komen uitgebrikte gronden met licht profiel voor. Dit zijn kunstmatige gronden waarvan het kleidek geheel of gedeeltelijk werd afgegraven voor de steenbakkerijen. Langs de westzijde van het terrein komen overdekte kreekruggronden met storende laag op geringe diepte voor (Middellandpolders) (m.DI5-bodemserie). Er bevindt zich lichte klei tot zavel tussen 20 en 40 cm diepte rustend op Duinkerken II-klei die tussen 60 en 100 cm overgaat tot lichter materiaal. In het zuidoosten van het terrein worden OB-gronden (bebouwde gronden) gekarteerd.

De historische kaarten tonen een open landschap met voornamelijk gecultiveerde landbouwgronden. Volgens de Ferrariskaart is er bebouwing aanwezig in de noordoostelijke hoek (twee gebouwen) en aan de oostzijde stroomt de 'Lesseweghe'. Op de Atlas der Buurtwegen wordt de Lisseweegse Vaart reeds beschreven als kanaal. Zowel op de Buurtwegenkaart als de Vandermaelenkaart is er geen bebouwing meer aanwezig in de noordoostelijke hoek. De topografische kaarten uit de tweede helft 19de eeuw en eerste helft 20ste eeuw (1873-1939) tonen een eerder trage landschapsevolutie. Het projectgebied is dan nog steeds onbebouwd en in gebruik als gecultiveerde grond. Het open landschap domineert nog steeds. De grootste verandering in het landschap is de aanleg van het Boudewijnkanaal zoals aangegeven is op de topografische kaart van 1939. De terreinsituatie verandert voornamelijk vanaf het luchtbeeld van 1969-1979 en 1971. Vanaf dan is het terrein voor het eerst bebouwd met bedrijfsgebouwen. Deze structuren (2 grote aaneengesloten gebouwen en 2 kleine gebouwen) en de bijhorende verhardingen beslaan ook dan al een groot deel van het terrein. De terreininrichting veranderd nauwelijks, enkel op het luchtbeeld van 1979-1990 is een kleine wijziging merkbaar in de zuidelijke hoek. Het bijgebouw wordt enkele meters naar het noorden verplaatst, en wordt tegen de grote gebouwen aangezet. Het bijgebouw maakt plaats voor een grote verharding. Vanaf de luchtfoto van 2005-2007 wordt het terrein ook in het noordoosten bebouwd met aaneengesloten bebouwing en neemt de bebouwing zijn huidige vorm aan. In de omgeving van het projectgebied zijn een aantal CAI-locaties uit de Middeleeuwen en Nieuwe Tijd aanwezig. Het terrein overlapt ook met één van deze CAI-locaties. Het gaat om een indicator voor de verdwenen hoeve 'Hofstede met den Bogaerde" (CAI300274). Deze hofstede wordt vermeld in 1567 en verdween bij de aanleg van de nieuwe haven rond 1900. Bij de andere CAI-locaties gaat het voornamelijk om verdwenen hofsteden, een verdwenen herberg en in twee gevallen om een verdwenen kasteelgoed. Eén van de hofsteden is nog bewaard en betreft Hoeve Zeveneke (CAI57894). 40 m ten noorden zou een vroegmiddeleeuwse terp hebben gelegen met een verdwenen hofstede (CAI300298). Binnen een straal van 350 m, aan de Blankenbergse Steenweg, werd een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd waarbij middeleeuwse en postmiddeleeuwse bewoningssporen binnen een omgrachting werden aangetroffen (CAI221035). Naar aanleiding van deze sporen werd beslist om een opgraving uit te voeren. Hierbij werden heel wat sporen en vondsten aangetroffen van een middeleeuws en postmiddeleeuws omgracht erf met hoeve, waarvan de oudste sporen teruggaan tot de 12de-13de eeuw. Het erf bleef in gebruik tot ca. eind 19de eeuw.

In de directe omgeving van het projectgebied werd tot op heden slechts één archeologienota en nota opgesteld waarbij vooronderzoek met ingreep in de bodem werd geadviseerd in een programma van maatregelen in uitgesteld traject. Dit proefsleuvenonderzoek (ID 8748) op 350 m ten westen van het projectgebied leverde een Middeleeuws en Postmiddeleeuws omgracht erf met hoeve op. De overige archeologienota's in de nabije omgeving, inclusief deze voor het aangrenzende terrein, adviseerden een **vrijgave** van het terrein omwille van aantoonbare bodemverstoringen.

Het bureauonderzoek wijst uit dat er binnen de contouren van het projectgebied oorspronkelijk een verwachting voor Steentijdsites en grondsporensites uit de Middeleeuwen tot en met de Nieuwe Tijd kan worden opgesteld, maar dat deze verwachting kan worden bijgesteld naar zeer laag. Het bureauonderzoek heeft namelijk aangetoond dat binnen het projectgebied de gronden minstens **2 meter zijn opgehoogd**. Deze ophoging vond plaats aan het einde van de 19de eeuw toen het Boudewijnkanaal werd gegraven. Op basis van het DHMII is de ophoging zeer goed waarneembaar. Bovendien zal bij de geplande werken de bestaande betonverharding gebruikt worden en het vloerpas van de nieuwbouw zal ca. 35 cm verhoogd worden. De units zullen niet voorzien worden van een kelder. Aangezien het terrein minstens twee meter werd opgehoogd zullen de geplande werken geen nieuwe bodemverstoringen veroorzaken. Hierdoor wordt bijgevolg geen vervolgonderzoek geadviseerd.

Op basis van deze gegevens wordt geconcludeerd dat de geplande ontwikkeling geen of beperkte bedreiging vormt op eventuele aanwezige archeologische waarden, waardoor het kostenbaat niet noodzakelijk wordt geacht een archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem uit te voeren. Dit bureauonderzoek leverde zodoende voldoende informatie om een correcte en adequate inschatting te maken van de impact van de geplande werken op het archeologische bodemarchief. Aangezien de werken geen bedreiging vormen, wordt de **vrijgave** van het terrein geadviseerd zonder dat een archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem zou moeten plaats vinden.

Het terrein kan vrijgegeven worden zonder vervolgonderzoek of zonder bijkomende maatregelen ter bescherming van (afwezige) relevante erfgoed.

3 Programma van maatregelen

Vermits een archeologisch vervolgonderzoek niet noodzakelijk is voor het betreffende terrein, dient er geen programma van maatregelen opgesteld te worden.

Ondertekening

TEC nv staat voor een kwaliteitsvolle aflevering van haar resultaten en onderzoeken, onder de voorwaarden zoals overeengekomen met de opdrachtgever. Aangezien TEC nv de informatie, aangeleverd door de opdrachtgever of derden, niet onafhankelijk kan verifiëren dragen deze informatie-leveranciers de verantwoordelijkheid voor de accuraatheid en de volledigheid van hun informatie.

Dit verslag mag niet gereproduceerd worden, behalve in volledige vorm, zonder schriftelijke toestemming van de auteur.

Dit verslag mag niet vertaald worden, behalve door of in opdracht van Terra Engineering & Consultancy nv.

Voor verdere inlichtingen over voorliggend rapport kunt u contact opnemen met ons kantoor.

Sint-Truiden, 15 september 2023.

Hoedanigheid	Naam	Handtekening
Auteur + Erkend archeoloog	Alexander Doucet	#SIGN_ADO
Nagelezen en goedgekeurd door + Erkend archeoloog	Ward Decramer	#SIGN_WDC
Teamleader Sint-Truiden	Maarten Dingenen	#SIGN_MDI
Naam van de operationeel verantwoordelijke TEC nv	Stijn Minne	#SIGN_SMI
Naam van de persoon die TEC nv rechtsgeldig kan vertegenwoordigen tegenover derden	Kristof Van Vooren vv LRJ Van Vooren Gedelegeerd Bestuurder	#SIGN_KVV